YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

17 päivänä joulukuuta 1998 *

Asiassa T-203/96,

Embassy Limousines & Services, Belgian oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Diegem (Belgia), edustajanaan asianajaja Éric Boigelot, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Louis Schiltz, 2 rue du Fort Rheinsheim,

kantajana,

vastaan

Euroopan parlamentti, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet François Vainker ja Anders Neergaard, avustajanaan asianajaja Charles Price, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa Euroopan parlamentin pääsihteeristö, Kirchberg,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii sen vahingon korvaamista, jonka se väittää aiheutuneen Euroopan parlamentin virheellisestä toiminnasta henkilökuljetuksia ajoneuvoilla, joissa

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

kuljettaja on mukana, koskevan tarjouspyynnön N:o 95/S 158-76321/FR yhteydessä; kanne on nostettu ensisijaisesti EY:n perustamissopimuksen 181 artiklan nojalla kyseiseen tarjouspyyntöön liittyvien sopimusasiakirjojen 6 artiklan kolmannessa kohdassa olevan välityslausekkeen perusteella ja puitesopimuksen PE-TRANS-BXL-95/6 VIII artiklan perusteella ja toissijaisesti EY:n perustamissopimuksen 178 artiklan ja 215 artiklan toisen kohdan nojalla,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Lindh sekä tuomarit K. Lenaerts ja J. D. Cooke,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies B. Pastor,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 2.7.1998 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Kanteen perustana olevat tosiseikat

1 Julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 18 päivänä kesäkuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/50/ETY

(EYVL L 209, s. 1; jäljempänä direktiivi 92/50/ETY) nojalla Euroopan parlamentti julkaisi avoimen menettelyn mukaisesti 22.8.1995 *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* hankintailmoituksen (EYVL S 158, s. 23; jäljempänä ilmoitus), joka koski henkilöiden eli tässä tapauksessa Euroopan parlamentin jäsenten kuljetuksia ajoneuvoilla, joissa kuljettaja on mukana (tarjouspyyntö N:o 95/S 158-76321/FR; jäljempänä riidanalainen tarjouspyyntö).

2 Ilmoituksessa todettiin, että hankintasopimus tehdään puitesopimuksena palvelut suorittavan yhtiön kanssa ja että palvelut suoritetaan erityisten kuljetuskohtaisten tilauslomakkeiden perusteella. Sopimus tehdään kolmeksi vuodeksi, ja sitä voidaan jatkaa kaksi kertaa yhdeksi vuodeksi kerrallaan. Toimituspaikka on Bryssel, ja palvelujen suorittajien tulee pystyä todistamaan, että heillä on viiden vuoden kokemus alalta. Ilmoituksen mukaan sopimuksenteon peruste on se, että taloudellisesti edullisin tarjous valitaan ottaen huomioon tarjotut hinnat ja tarjouksen tekninen taso.

3 Parlamentin pääsihteeristö lähetti 13.9.1995 henkilöstöresursseista ja hallinnosta vastaavan yksikön johtajan Candidin allekirjoituksin kantajalle Embassy Limousines & Services SA:lle (jäljempänä Embassy) tämän samana päivänä tekemän kirjallisen pyynnön johdosta kaikki riidanalaista tarjouspyyntöä koskevat asiakirjat eli puitesopimuksen PE-TRANS-BXL-95/6 (jäljempänä puitesopimus) sekä tarjouspyyntöön liittyvät sopimusasiakirjat ja tekniset lausekkeet.

4 Puitesopimuksessa (VIII artikla) ja riidanalaisen tarjouspyynnön sopimusasiakirjoissa (6 artiklan kolmas kohta) määrättiin, että tarjouskilpailun perusteella tehtäviin sopimuksiin sovelletaan Luxemburgin oikeutta ja että ainoa toimivaltainen tuomioistuin on Euroopan yhteisöjen tuomioistuin. Niihin seikkoihin, joista ei ole määrätty sopimusasiakirjoissa, sovelletaan Euroopan yhteisöjen komission laatimia hankintasopimuksiin sovellettavia yleisiä ehtoja (jäljempänä yleiset ehdot).

5 Kantaja teki tarjouksen 16.10.1995.

6 Parlamentti, edustajaan Candidi, otti 4.12.1995 yhteyttä Embassyn tuolloiseen toimitusjohtajaan Hautot'hon ilmoittaakseen, että hankintoja ja sopimuksia käsittelevä neuvoa-antava komitea (jäljempänä CCAM) oli samana päivänä antanut myönteisen lausunnon tulojen ja menojen hyväksyjän ehdotuksesta, jonka mukaan hankintasopimus tehdään tämän yhtiön kanssa.

7 Kantaja lähetti 12.12.1995 parlamentille kirjeen, jossa se selvitti, mihin toimenpiteisiin se oli ryhtynyt selviytyäkseen siitä kiireellistä toimintaa edellyttävästä tilanteesta, jossa parlamentti oli. Kantaja ilmoitti tehneensä leasingsopimuksia autoista, hankkineensa puhelinliittymiä (GSM), ottaneensa palvelukseen autonkuljettajia ja järjestäneensä näiden sosiaali- ja terveysvakuutusasiat ja verotusta koskevat asiat. Samassa kirjeessä kantaja reagoi huhuihin ja juoruihin, joiden mukaan kantajan johto ja/tai sen osakkeenomistajat toimivat epäeettisesti ja joissa kyseenalaistettiin kantajan palvelusuoritusten laatu.

8 Embassyn eräiden johtajien rehellisyyden kyseenalaistavien huhujen ja lehtikirjoitusten johdosta kahta sen johtajaa eli Hautot'ta ja Heuzeria pyydettiin saapumaan Strasbourgiin ja esittämään kaikki tarvittavat todisteet yhtiön kunniallisuudesta. Tämä kokous pidettiin 13.12.1995.

9 Kokouksen jälkeen hallintojohtaja Feidt lähetti parlamentin pääsihteerille muistion, jossa todettiin seuraavaa:

"Euroopan parlamentin yksiköiden pyynnöstä olemme suorittaneet tutkimuksen sen selvittämiseksi, ovatko Embassya — — kohtaan esitetyt väitteet perusteltuja.

Kyseisen yhtiön toiminnasta vastaavat henkilöt on pyydetty Strasbourgiin, jossa he ovat kaikki pyydetyt todisteet esitettyään vastanneet kysymyksiin — —.

Kun nämä asiakirjat on tutkittu huolellisesti, väitteet ovat osoittautuneet täysin perusteettomiksi.

Kun otetaan huomion tarve järjestää käytännön tasolla se, miten uusi yhtiö hoitaa palvelut, on näin ollen kiireellisesti päätettävä seuraavaa: hallinnon on ehdottomasti taattava parlamentin jäsenten kuljetukset siitä lähtien, kun työskentely alkaa tammikuussa 1996.

Tämän vuoksi pyydän suostumustanne kyseisen sopimuksen allekirjoittamiseen mahdollisimman pian."

10 Tästä huolimatta Feidt teki 19.12.1995 CCAM:lle ehdotuksen, jonka mukaan kyseisistä palveluista tähän saakka huolehtineen yhtiön (jäljempänä yhtiö A) sopimusta jatkettaisiin kuukaudella. Samana päivänä pidetyn CCAM:n kokouksen pöytäkirjassa todetaan muun muassa seuraavaa:

"CCAM

— —

— ottaen huomioon 4.12.1995 antamansa myönteisen lausunnon sopimuksen tekemisestä edellä mainitun tarjouskilpailun voittajan Embassyn — — kanssa,

— ottaen huomioon, että parlamentin sisäisiä päätöksiä, joita Embassyn —— kanssa tehtävän sopimuksen allekirjoittaminen edellyttää, ei ole pystytty saamaan valmiiksi ennen vuoden 1995 loppua,

— *antaa* varainhoitoasetuksen 59 artiklan b alakohdan ja —— direktiivin 92/50/ETY 11 artiklan 3 kohdan d alakohdan perusteella *myönteisen lausunnon* sopimuksen tekemisestä ajalle 1.1.1996—31.1.1996 yhtiön [A] (joka on edellä mainitussa tarjouskilpailussa tehnyt toiseksi edullisimman tarjouksen) kanssa alkuperäisin ehdoin; kyseistä sopimusta voidaan jatkaa enintään kuukaudella (helmikuu 1996), sen jälkeen kun asia on uudelleen saatettu CCAM:n käsiteltäväksi,

— *kehottaa* tulojen ja menojen hyväksyjää ryhtymään kaikkiin toimenpiteisiin, jotta tarjouskilpailun voittaneen yhtiön kanssa tehtävä sopimus allekirjoitettaisiin mahdollisimman pian."

11 Yhtiön A kanssa tehtiin sopimus 5.1.1996.

12 Kantaja ilmoitti 25.1.1996 päivätyssä kirjeessään parlamentille, ettei se voi ymmärtää, miksi parlamentti ei ole vieläkään vahvistanut lopullista päätöstä riidanalaisesta tarjouspyynnöstä.

13 CCAM antoi sekä 22.1.1996 että 26.2.1996 pidetyissä kokouksissaan myönteisen lausunnon yhtiön A kanssa tehdyn sopimuksen jatkamisesta kulloinkin kuukaudella. Lopulta CCAM antoi 1.4.1996 pidetyssä kokouksessaan lopulta myönteisen lausunnon yhtiön A kanssa tehdyn sopimuksen jatkamisesta kolmella kuukaudella.

14 Kantaja lähetti 16.2.1996 kirjeen kvestorikollegion (toimielin, joka antaa puhemiehistölle suosituksia parlamentin jäseniin vaikuttavista kysymyksistä) jäsenelle Ribeirolle erityisesti selventääkseen muutamia Embassyn autonkuljettajien ammattitaitoon liittyviä kysymyksiä.

15 Parlamentille 29.2. ja 4.3.1996 lähettämissään kirjeissä kantaja hämmästeli uudelleen sitä, miksi se ei ollut vieläkään saanut allekirjoitettua sopimusta.

16 Parlamentin puhemiehistö suositteli 8.5.1996 tulojen ja menojen hyväksyjälle uuden tarjouspyyntömenettelyn aloittamista.

17 Kantaja lähetti 28.5.1996 parlamentille kirjeen, jossa se pyysi tätä ilmoittamaan, mistä syystä menettely oli päätetty aloittaa uudelleen.

18 CCAM antoi 31.5.1996 myönteisen lausunnon riidanalaisen tarjouspyynnön kumoamisesta. Tässä yhteydessä se antoi tulojen ja menojen hyväksyjän ehdotuksesta myös myönteisen lausunnon sopimuksen tekemisestä yhtiön A kanssa ajalle 1.7.—31.12.1996 odotettaessa tuloksia uudesta tarjouspyynnöstä. Tämän kokouksen pöytäkirjasta ilmenee seuraavaa:

"CCAM

— —

1. tarjouspyynnön N:o 95/S 158-76321/FR kumoaminen

— —

— ottaen huomioon, että tulojen ja menojen hyväksyjän päätös kumota mainittu tarjouskilpailu perustuu puhemiehistön 8.5.1996 pidetyssä kokouksessa antamaan lausuntoon,

— ottaen huomioon, että tämän, kvestorikollegion kannan vahvistavan lausunnon mukaan 'nyt käynnissä oleva menettely ei todennäköisesti johda siihen, että parlamentin jäsenet saisivat laadukkaan kuljetuspalvelun',

— —

— antaa myönteisen lausunnon (kahdeksan puoltavaa ääntä ja yksi äänestyksestä pidättyminen) kyseisen tarjouspyynnön kumoamisesta ja huomauttaa samalla, että tulojen ja menojen hyväksyjän on selvitettävä uuden tarjouspyynnön taloudellinen perusta (kustannukset, ensimmäisestä tarjouskilpailusta poikkeavat tulokset jne.).

— —"

19 Parlamentti ilmoitti 19.6.1996 päivätyllä kirjatulla kirjeellä kantajalle, että riidanalainen tarjouspyyntö oli kumottu ja että menettely oli aloitettu uudelleen. Tässä kirjeessä todettiin erityisesti, että parlamentti oli katsonut, ettei yhtäkään saaduista tarjouksista ollut pidetty täysin tyydyttävänä, ja että toimielin oli erityisesti halunnut tarjota parlamentin jäsenille teknisesti mahdollisimman korkeatasoisen palvelun, josta huolehtivat erittäin kokeneet ammattikuljettajat, mutta nämä seikat eivät olleet ilmenneet yksiselitteisesti tarjoajien esittämistä asiakirjoista. Parlamentti aloittaa uuden avoimen tarjouskilpailun, jota koskevassa ilmoituksessa parlamentin vaatimukset esitetään selvemmin ja yksityiskohtaisemmin.

20 Kantaja vaati 22.7.1996 päivätyllä kirjeellään parlamenttia joko olemaan kumoamatta riidanalaista tarjouspyyntöä ja tekemään hankintasopimuksen kantajan kanssa tai suorittamaan kantajalle riittävän korvauksen vahingosta.

21 Feidt ilmoitti kirjeen vastaanottamisesta 21.8.1996 ja sen jälkeen hylkäsi kantajan vaatimukset 14.10.1996 päivätyllä kirjeellä. Hän totesi siinä seuraavaa:

"On kiistatonta, että parlamentin —— ja —— Embassyn —— välillä ei tässä tapauksessa ole mitään sopimusta, koska

— CCAM:lla on ainoastaan toimivalta antaa lausunto toimivaltaiselle tulojen ja menojen hyväksyjälle eli tässä tapauksessa minulle; CCAM ei tee mitään päätöksiä;

— neuvoston direktiivin 92/50/ETY 1 artiklan mukaan, johon viittaatte kirjeessänne, "julkisia palveluhankintoja koskevilla sopimuksilla' tarkoitetaan rahallista vastiketta vastaan tehtyjä kirjallisia sopimuksia, jotka on tehty palvelujen suorittajan ja hankintaviranomaisen [Euroopan parlamentin] kesken';

— ei ole olemassa mitään kirjallista sopimusta, koska sopimusasiakirjoihin sisältyvää ja näin ollen Embassyn vastaanottamaa ehdotusta puitesopimukseksi PE-TRANS-BXL-95/6 ei ole allekirjoitettu."

22 Tämän jälkeen Feidt totesi seuraavaa:

"Jos Embassy 4.12.1995 lähtien uskoi saaneensa tai saavansa tarjouspyynnön johdosta sopimuksen henkilökuljetuksista Brysselissä —— väärinkäsityksen olisi pitänyt nopeasti korjautua 13.12.1995 pidetyssä kokouksessa ——. Minulle on toimitettu tämän kokouksen pöytäkirja, jonka mukaan Embassyn edustajille

Hautot'lle ja Heuzerille 'ilmoitettiin, että vaikka CCAM oli antanut myönteisen lausunnon tulojen ja menojen hyväksyjän ehdotuksesta tehdä hankintasopimus Embassyn kanssa, tämä lausunto on vain neuvoa-antava, ja lopullinen päätösvalta kuuluu viranomaisille'."

23 Feidt totesi lopuksi, ettei parlamentti nähnyt mitään syytä peruuttaa tai kumota Embassylle 19.6.1996 päivätyllä kirjeellä tiedoksi annettua päätöstä tarjouspyyntömenettelyn uudelleen aloittamisesta. Feidt totesi vielä, että syy, jonka vuoksi tarjouspyyntömenettelyn uudelleen aloittaminen oli perusteltua, ei ollut ristiriidassa sen kanssa, että Hautot oli katsonut tarpeelliseksi selvittää Ribeirolle 16.2.1996 lähettämässään kirjeessä Embassyn autonkuljettajien korkeaa ammatillista koulutusta ja ammattitaitoa.

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

24 Tässä tilanteessa kantaja on nostanut tämän kanteen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 10.12.1996 jättämällään kannekirjelmällä.

25 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Työjärjestyksen 64 artiklan mukaisesti asianosaisia pyydettiin vastaamaan tiettyihin kysymyksiin ja esittämään tiettyjä asiakirjoja.

26 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on 5.6.1998 antamallaan määräyksellä määrännyt työjärjestyksen 65 artiklan c alakohdan mukaisesti, että todistajina kuullaan parlamentin virkamiehiä Candidia ja Lahoussea sekä kantajana olevan yhtiön edustajia Hautot'ta ja Heuzeria. Määräyksen mukaan todistajia oli tarkoitus kuulla Strasbourgissa 13.12.1995 pidetyn kokouksen sisällöstä. Candidia ja Hautot'ta oli tarkoitus kuulla heidän välillään 4.12.1995 käydystä puhelinkeskus-

telusta. Candidia ja Lahoussea oli vielä tarkoitus kuulla siitä, miten he reagoivat kantajan 12.12.1995 lähettämään kirjeeseen, jossa viitattiin eräiden investointien toteuttamiseen.

27 Asianosaisia ja todistajia kuultiin 2.7.1998 pidetyssä julkisessa istunnossa.

28 Kantajana oleva Embassy vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— katsoo, että kanne voidaan ottaa tutkittavaksi ja että se on perusteltu, ja sen johdosta määrää parlamentin suorittamaan kantajalle 21 028 460 Belgian frangia (BEF) korvauksena siitä taloudellisesta, kaupallisesta ja aineettomasta vahingosta, jota tälle on aiheutunut parlamentin virheellisestä toiminnasta, sillä varauksella, että korvausvaatimuksen määrä voi oikeudenkäynnin aikana suurentua tai pienentyä,

— velvoittaa parlamentin korvamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.

29 Vastaajana oleva parlamentti vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen,

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

30 Kantaja on sekä kanteessaan että vastauskirjelmässään täsmentänyt, että kanne on nostettu ensisijaisesti riidanalaiseen tarjouspyyntöön liittyvien sopimusasiakirjojen 6 artiklan kolmannen kohdan ja puitesopimuksen VIII artiklan perusteella eli EY:n perustamissopimuksen 181 artiklan nojalla ja toissijaisesti EY:n perustamissopi-

muksen 178 artiklan ja 215 artiklan toisen kohdan nojalla ja että kanteella vaaditaan korvausta vahingosta, joka kantajalle on aiheutunut parlamentin virheellisestä toiminnasta riidanalaisen tarjouskilpailun yhteydessä.

Sopimussuhteeseen perustuva yhteisön vastuu

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

31 Kantaja väittää, että vaikka asianosaisten välillä oli sääntöjenmukaisesti tehty sopimus, parlamentti on vetäytynyt siitä yksipuolisesti ja kieltäytynyt täyttämästä sitä sopimuksen sanamuodon ja sovittujen ehtojen mukaisesti.

32 Kantaja väittää ensinnäkin, että riidanalainen hankintasopimus on tehty, koska asianosaisten tahdot ovat yhtyneet pätevästi, julkisesti ja yksiselitteisesti. Tältä osin kantaja toteaa Candidin ilmoittaneen Hautot'lle 4.12.1995 käydyssä puhelinkeskustelussa, että päätös hankintasopimuksen tekemisestä Embassyn kanssa oli tehty ja että Embassyn piti sen vuoksi ryhtyä kaikkiin toimenpiteisiin, jotta se pystyisi toimittamaan kyseiset palvelut tammikuun 1996 alusta. Kantaja korostaa, että kun parlamentti ilmoitti kantajalle virallisesti CCAM:n päätöksestä, se ilmaisi tahtonsa, mikä teki kantajan tarjouksesta peruuttamattoman. Kantajan mukaan parlamentti siis ilmaisi aikomuksensa tehdä sopimus kantajan kanssa, minkä vuoksi kantajalle syntyi sopimukseen perustuva oikeus, mikä esti parlamenttia muuttamasta päätöstään.

33 Kantaja lisää, että todellisuudessa CCAM päättää hankintasopimuksen tekemisestä yrityksen kanssa, koska tulojen ja menojen hyväksyjän ainoa tehtävä on antaa laillinen muoto sille, mistä CCAM on jo itse asiassa päättänyt.

34 Toiseksi kantaja väittää, että olisi ainakin katsottava, että sopimus on ilmeisesti olemassa. Kantaja vetoaa siihen, että kaikki sopimuksen syntymisen edellyttämät tekijät ovat olemassa. Tältä osin kantaja korostaa tekemänsä tarjouksen pätevyyttä, Candidin antamaa tietoa ja parlamentin vaatimusta, että kantajan on joulukuusta 1995 lähtien ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta sopimus voitaisiin täyttää tammikuun 1996 ensimmäisestä työpäivästä alkaen.

35 Parlamentti katsoo, että koska asianosaiset eivät ole allekirjoittaneet mitään sopimusta, sopimussuhteeseen perustuvaa vastuuta koskeva kanne on jätettävä tutkimatta. Parlamentti korostaa sitä, että sekä yleisten ehtojen että direktiivin 92/50/ETY mukaan hankintaviranomaisen ja tarjouskilpailun voittajan väliset sopimukset on aina tehtävä kirjallisesti. Parlamentti toteaa myös, että tarjouspyynnön viimeinen asiakirja on ehdotus puitesopimukseksi, joka palvelujen suorittajan ja tulojen ja menojen hyväksyjän on allekirjoitettava. Sen enempää kantaja kuin tulojen ja menojen hyväksyjä eivät kuitenkaan ole missään vaiheessa allekirjoittaneet tätä puitesopimusta.

36 Lisäksi parlamentti kiistää kantajan väitteen, jonka mukaan todellisuudessa CCAM päättää hankintasopimuksen tekemisestä yrityksen kanssa, ja parlamentti viittaa tältä osin Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavaan 21 päivänä joulukuuta 1977 annettuun varainhoitoasetukseen (EYVL L 356, s. 1), josta ilmenee selvästi, että CCAM on vain neuvoa-antava komitea.

37 Lopuksi parlamentti katsoo, että ilmeisen sopimuksen teoria, johon kantaja on vedonnut, ei vastaa mitään "jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksille yhteistä yleisperiaatetta", joten siihen ei voida tehokkaasti vedota tässä tapauksessa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

38 Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta 24 päivänä lokakuuta 1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/591/EHTY, ETY, Euratom (EYVL L 319, s. 1) määräysten, sellaisena kuin päätös on myöhemmin muutettuna, ja perustamissopimuksen 181 artiklan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on toimivalta ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena sopimusoikeudelliset riita-asiat, joita luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt ovat saattaneet sen käsiteltäväksi välityslausekkeen nojalla.

39 On kuitenkin korostettava, että direktiivin 92/50/ETY 1 artiklan sanamuodon mukaan "'julkisia palveluhankintoja koskevilla sopimuksilla' tarkoitetaan rahallista vastiketta vastaan tehtyjä kirjallisia sopimuksia, jotka on tehty palvelujen suorittajan ja hankintaviranomaisen kesken"; tiettyjen 21 päivänä joulukuuta 1977 annetun varainhoitoasetuksen säännösten soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 9 päivänä joulukuuta 1993 annetun komission asetuksen (Euratom, EHTY, EY) N:o 3418/93 (EYVL L 315, s. 1) 126 artiklan nojalla direktiivin 92/50/ETY edellä mainittua artiklaa sovelletaan silloin, kun kyseessä olevan hankintasopimuksen arvo ylittää direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa vahvistetun vähimmäismäärän.

40 Tässä tapauksessa ei ole kiistetty sitä, että hankintasopimuksen arvo ylittää tämän vähimmäismäärän. Asianomaisten välillä voi siis olla sopimussuhde vain, jos ne ovat tehneet kirjallisen sopimuksen. Tältä osin on aiheellista viitata myös yleisten ehtojen 3 artiklaan (jota tässä tapauksessa sovelletaan sopimusasiakirjojen 6 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla). Tässä artiklassa määrätään seuraavaa:

"3.1 Sopimukset tehdään osapuolten kirjallisella suostumuksella.

3.2 Sopimus tehdään ilmoittamalla tarjouksen tekijälle, että sen tarjous on hyväksytty. Ilmoitus tehdään kirjeitse tai tilauslomakkeella.

3.3 Jos hyväksyminen ei kaikilta osin ole tarjouksen mukainen tai jos komission päätöksestä ilmoitetaan tarjouksen voimassaoloajan päättymisen jälkeen, sopimusta ei voida tehdä ilman tarjouksen tekijän kirjallista suostumusta.

3.4 Sopimus voi olla myös osapuolten allekirjoittama sopimus."

41 Tästä ilmenee, että hankintasopimus on lopullisesti tehty vasta, kun molemmat osapuolet allekirjoittavat puitesopimuksen. Koska puitesopimusta ei ole missään vaiheessa allekirjoitettu, on katsottava, ettei tässä tapauksessa ole pätevää sopimusta.

42 Koska CCAM:n myönteinen lausunto on *neuvoa-antavan* toimielimen *lausunto*, se ei voi muuttaa tätä päätelmää huolimatta siitä suuresta merkityksestä, joka sille käytännössä yleisesti annetaan tarjouspyynnön yhteydessä.

43 On hylättävä myös kantaja väite, jonka mukaan on "ilmeisesti" olemassa sopimus. Ilman että olisi tarpeen pohtia ilmeisen sopimuksen teorian perustaa yhteisön oikeudessa ja sen soveltamisedellytyksiä tässä tapauksessa, on nimittäin todettava olevan selvää, että kantajan esiin tuomien seikkojen perusteella ei voida poiketa kirjallisen sopimuksen vaatimuksesta. Embassyn edustajat ovat sitä paitsi todistajanlausunnoissaan myöntäneet, että he tiesivät kirjallisen sopimuksen olevan välttämätön, jotta hankintasopimus olisi pätevästi tehty.

44 Tästä seuraa, että kanne on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se on nostettu perustamissopimuksen 181 artiklan nojalla, koska kantaja ei ole näyttänyt toteen pätevän sopimuksen olemassaoloa.

Sopimussuhteen ulkopuolinen yhteisön vastuu

45 Perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan ja siinä tarkoitettujen yleisten periaatteiden mukaan yhteisö on sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa vahingosta ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on todella syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys.

Moititun toiminnan lainvastaisuus

46 Perustamissopimuksen 178 artiklaan ja 215 artiklan toiseen kohtaan perustuvaa vahingonkorvausvaatimustaan tukeakseen kantaja väittää, että direktiiviä 92/50/ETY on rikottu ja että parlamentti on toiminut virheellisesti tarjouspyyntömenettelyssä.

Direktiivin 92/50/ETY rikkominen

— Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

47 Kantaja toteaa, että sen tarjous oli muodollisesti ja aineellisesti täysin sääntöjenmukainen, koska se vastasi kaikilta osin riidanalaisessa tarjouspyynnössä asetettuja vaatimuksia. Kantajan mukaan on kiistatonta, että parlamentti kuitenkin on tammikuun 1996 alusta lähtien ensin kuukaudeksi tehdyillä sopimuksilla ja sitten myöhemmillä sopimuksilla hankkinut parlamentin jäsenten kuljetuspalvelut ajoneuvoilla, joissa kuljettaja on mukana, toiseksi edullisimman tarjouksen tehneeltä yhtiöltä.

48 Kantaja katsoo, että sen tarjous, jonka oli todettu olleen taloudellisesti edullisin, on ilmeisesti hylätty lainvastaisista syistä ja se on syrjäytetty toisen palvelujen suorittajan kanssa neuvotellulla hankintasopimuksella. Tältä osin kantaja viittaa direktiivin 92/50/ETY 11 artiklan 3 kohtaan, jossa säädetään seuraavaa:

"Hankintaviranomaiset voivat julkisia palveluhankintoja koskevia sopimuksia tehdessään noudattaa neuvottelumenettelyä julkaisematta ennakolta sopimusta koskevaa ilmoitusta seuraavissa tapauksissa:

a) avoimella tai rajoitetulla menettelyllä ei ole saatu lainkaan tarjouksia taikka ei ole saatu sopivia tarjouksia, edellyttäen, että alkuperäisiä sopimusehtoja ei olennaisesti muuteta ja komissiolle toimitetaan sen pyynnöstä kertomus asiasta;

— —"

49 Parlamentti väittää kumonneensa riidanalaisen tarjouspyynnön siitä syystä, että ilmoituksessa mainittua edellytystä, jonka mukaan palvelujen suorittajilla on oltava vähintään viiden vuoden kokemus alalta, ei ollut toistettu asiakirjoissa, joista riidanalainen tarjouspyyntö muodostui. Sellainen tarjouksen tekemisestä kiinnostunut, joka olisi täyttänyt tarjouspyyntömenettelyssä lopulta käytetyt ehdot mutta joka luopui tarjouksen tekemisestä koska ei pystynyt todistamaan viiden vuoden pituista kokemusta, olisi nimittäin perustellusti voinut arvostella sitä, että vaatimus mainittiin ilmoituksessa mutta ei tarjouspyynnössä. Parlamentin mukaan tämä on vastoin tarjoajien yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, joka on keskeinen periaate direktiiviä 92/50/ETY sovellettaessa (ks. asia C-243/89, komissio v. Tanska, tuomio 22.6.1993, Kok. 1993, s. I-3353, 33 ja 39 kohta ja asia C-87/94, komissio v. Belgia, tuomio 25.4.1996, Kok. 1996, s. I-2043, 51 kohta).

50 Parlamentti väittää lisäksi halunneensa välttää kaiken riskin siitä lainvastaisuudesta, joka liittyi niihin yhteyksiin, joita eräillä sen virkamiehillä oli ollut tarjoajiin ennen kirjekuorten avaamista, erityisesti Candidin ja kantajan välisiin yhteyksiin. Vastoin sitä, mitä 9.12.1993 annetun asetuksen N:o 3418/93 100 artiklassa säädetään, asiakirjoihin ei ollut tehty mitään merkintää näistä yhteyksistä.

51 Parlamentti huomauttaa vielä, että direktiivin 92/50/ETY 12 artiklan 2 kohdassa säädetään nimenomaisesti siitä mahdollisuudesta, että hankintaviranomainen voi päättää olla tekemättä tarjouskilpailun kohteena ollutta sopimusta tai aloittaa tarjouskilpailumenettelyn uudelleen. Yleisten ehtojen 4 artiklassa säädetään lisäksi, ettei hankintasopimusmenettelyn päättyminen merkitse, että toimielimellä olisi velvollisuus tehdä hankintasopimus.

52 Parlamentti toteaa lopuksi, että hankintasopimus tehtiin tilapäisesti yhtiön A kanssa direktiivin 92/50/ETY 11 artiklan 3 kohdan d alakohdan nojalla, jonka mukaan tämä on mahdollista ennalta arvaamattomista syistä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi. Tarve varmistaa palvelujen jatkuvuus tässä tapauksessa oli parlamentin mukaan asianmukainen syy.

53 Parlamentti päättelee edellä olevasta, että sen päätökset kumota riidanalainen tarjouspyyntö ja tehdä hankintasopimus väliaikaisesti yhtiön A kanssa olivat täysin laillisia, eikä niiden tekeminen voi siis olla sellainen virhe, jonka vuoksi yhteisölle syntyisi vastuu.

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

54 Aluksi on todettava, että hankintaviranomaisella ei ole velvollisuutta saattaa hankintasopimuksen tekomenettelyä loppuun. Direktiivin 92/50/ETY 12 artiklan

2 kohdasta nimittäin ilmenee, että kun menettely peruutetaan, hankintaviranomaisen on vain ilmoitettava ehdokkaille tai tarjoajille näiden kirjallisesta pyynnöstä perusteet, joilla se on päättänyt olla tekemättä tarjouskilpailun kohteena ollutta sopimusta tai aloittaa menettelyn uudelleen.

55 Yleisten ehtojen 4 artiklassa sitä paitsi määrätään yhtäältä, ettei sopimusmenettelyn toteuttaminen merkitse, että toimielimellä olisi velvollisuus tehdä hankintasopimus, ja toisaalta, ettei toimielimellä ole mitään korvausvelvollisuutta niitä tarjoajia kohtaan, joiden tarjouksia ei ole hyväksytty.

56 On lisäksi muistettava, että parlamentilla on laaja harkintavalta huomioon otettavien seikkojen osalta päätettäessä tarjouskilpailun ratkaisemisesta ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valvonnan on rajoituttava sen tarkastamiseen, ettei ole tapahtunut vakavaa ja ilmeistä virhettä (ks. asia 56/77, Agence européenne d'intérims v. komissio, tuomio 23.11.1978, Kok. 1978, s. 2215, 20 kohta ja asia T-19/95, Adia intérim v. komissio, tuomio 8.5.1996, Kok. 1996, s. II-321, 49 kohta).

57 Tässä tapauksessa riidanalaista hankintasopimuksen tekomenettelyä ei ollut saatettu päätökseen. Kantajan 28.5.1996 päivätyn kirjallisen pyynnön saatuaan parlamentti ilmoitti sille 19.6.1996 päivätyllä kirjeellä syyt, joiden vuoksi oli perusteltua kumota riidanalainen tarjouspyyntö ja aloittaa menettely uudelleen (ks. edellä 19 kohta).

58 Feidt vastasi kantajan väitteisiin toteamalla 14.10.1996 päivätyssä kirjeessään (ks. edellä 21—23 kohta), että parlamentti "ei [nähnyt] mitään syytä, minkä vuoksi Embassylle 19.6.1996 päivätyllä kirjeellä tiedoksi annettu päätös tarjouspyyntömenettelyn uudelleen aloittamisesta pitäisi peruuttaa tai kumota. Tässä päätöksessä oleva perustelu ei ole ristiriidassa sen kanssa, että ilmeisen huolestunut Hautot oli katsonut tarpeelliseksi selvittää Euroopan parlamentin kvestorikollegion jäsenelle

Ribeirolle 16.2.1996 lähettämässään kirjeessä Embassyn autonkuljettajien korkeaa ammatillista koulutusta ja ammattitaitoa: Hautot on kirjeessään viitannut siihen huoleen, jota Ribeirolla oli ehkä ollut Embassyn palkkaamien autonkuljettajien pätevyydestä — —".

59 Tästä seuraa, että riippumatta niiden eri selitysten oikeudellisesta merkityksestä, joita parlamentti on esittänyt tarjoajien syrjivän kohtelun vaarasta, on selvää, että parlamentti on noudattanut asiaan sovellettavien säännösten mukaista menettelyä kumotessaan riidanalaisen tarjouspyynnön.

60 Kantaja ei ole myöskään esittänyt mitään sellaista näyttöä, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että parlamentti on tehnyt vakavan ja ilmeisen virheen arvioidessaan, ettei yksikään saaduista tarjouksista ollut täysin tyydyttävä. Siltä osin kuin Embassyn palkkaamien autonkuljettajien ammattitaitoa koskevat epäilykset olivat ratkaiseva syy siihen, että parlamentti päätti olla hyväksymättä sen tarjousta, kantaja ei nimittäin ole näyttänyt toteen, että parlamentti olisi ylittänyt hyväksyttävät rajat, kun otetaan huomioon sillä tältä osin oleva laaja harkintavalta.

61 Koska riidanalaisen tarjouspyynnön kumoaminen ei ollut lainvastaista, se ei näin ollen aiheuta yhteisölle sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta.

62 On hylättävä myös kantajan väite, jonka mukaan parlamentti on lainvastaisesti tehnyt väliaikaisen hankintasopimuksen yhtiön A kanssa. On nimittäin huomautettava, että kantaja yrittää tällä kanteella pääasiallisesti saada korvausta vahingosta, joka sille on aiheutunut parlamentin virheelliseksi väitetystä toiminnasta riidanalaisessa tarjouspyyntömenettelyssä. Väliaikainen hankintasopimus yhtiön A kanssa on kuitenkin tehty sellaisen neuvottelumenettelyn jälkeen, jossa ilmoitusta ei julkaista ennakolta ja joka eroaa tässä tapauksessa riitautetusta avoimesta menettelystä. Tästä seuraa, että vaikka kantaja olisi pystynyt näyttämään toteen, että parlamentin noudattama neuvottelumenettely oli lainvastainen, ja siten saanut

riidanalaisen tarjouspyyntömenettelyn keskeyttämisen korjattua, tämä lainvastaisuus ei voi olla syy siihen vahinkoon, jota kantajalle on väitetty aiheutuneen riidanalaisen tarjouspyynnön yhteydessä.

63 Edellä olevasta seuraa, ettei yhteisöllä ole vastuuta sen johdosta, että parlamentti olisi rikkonut direktiiviä 92/50/ETY.

Parlamentin lainvastainen toiminta tarjouspyyntömenettelyssä

— Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

64 Kantaja väittää, että parlamentin toiminta tarjouspyyntömenettelyssä oli virheellistä, joten yhteisö on vastuussa siltä osin kuin toiminta sai kantajan perustellusti ja järkevästi luottamaan siihen, että sopimus palvelujen suorittamisesta tehdään hyvin pian. Kantaja korostaa, että parlamentti pyysi 4.12.1995 sitä suorittamaan joukon huomattavia investointeja, jotta sopimus voitaisiin panna täytäntöön välittömästi tammikuun 1996 alusta. Kantaja tähdentää tältä osin sitä seikkaa, että todellisuudessa CCAM päättää hankintasopimuksen tekemisestä yrityksen kanssa, joten kantajalle annettu tieto CCAM:n myönteisestä lausunnosta oli tosiasiallisesti päätös.

65 Kantaja korostaa lisäksi, että erityisesti silloin, kun kantajan edustajat kävivät Strasbourgissa 13.12.1995, parlamentti vahvisti, että riidanalainen sopimus allekirjoitettaisiin hyvin pian, eikä kukaan ollut missään vaiheessa kiistänyt sitä, että parlamentti oli päättänyt tehdä hankintasopimuksen kantajan kanssa. Niinä seitse-

mänä ja puolena kuukautena, jotka kuluivat 4.12.1995 jälkeen, kukaan parlamentista ei kiistänyt sitä, että hankintasopimus oli päätetty tehdä kantajan kanssa, jota CCAM oli jopa kutsunut "voittajaksi".

66 Kantaja siis katsoo parlamentin toimineen virheellisesti, kun se tilanteen kiireellisyyden vuoksi vaati kantajaa ryhtymään aikaa, vaivaa ja — etenkin taloudellisia — voimavaroja erityisen paljon vaativiin valmisteluihin sellaisen sopimuksen vuoksi, jonka se lopulta päätti olla tekemättä ja jota sen mukaan ei ole olemassa. Kantajan mielestä parlamentin tällainen asenne merkitsee sellaista yleisen käyttäytymissäännön rikkomista, että se on lähestulkoon rikoksenluonteinen loukkaus. Kantaja lisää, että parlamentin olisi joka tapauksessa pitänyt ilmoittaa suoraan, ettei sopimusta täytetä tammikuun 1996 alusta, jolloin kantaja olisi voinut heti keskeyttää aloittamansa toimenpiteet ja rajoittaa itselleen aiheutuvaa vahinkoa niin suuressa määrin kuin mahdollista.

67 Lopuksi kantaja väittää, että parlamentti todellisuudessa pyrki suosimaan ulkopuolista yhtiötä eli yhtiötä, joka oli tehnyt toiseksi edullisimman tarjouksen ja joka on vuonna 1996 väliaikaisesti hoitanut kyseiset palvelut. Kantaja päättelee tästä, että parlamentti on ylittänyt sille annetun toimivallan, kun se on yleisemmällä tasolla väärinkäyttänyt menettelyä pyrkien suosimaan kolmatta osapuolta. Kantajan mukaan tämä lainvastaisuus merkitsee virhettä.

68 Parlamentti väittää, ettei sen voida väittää syyllistyneen mihinkään sellaiseen virheeseen, joka aiheuttaisi yhteisön vastuun. Asiakirja-aineistosta ensinnäkin ilmenee, että ainoa parlamentin ilmoitus, joka mahdollisesti olisi voinut olla virheellinen toimi, on puhelinkeskustelu, joka käytiin Candidin ja Hautot'n välillä 4.12.1995 samana päivänä pidetyn CCAM:n kokouksen jälkeen. Parlamentin mukaan Candidi on tässä keskustelussa kuitenkin ainoastaan vahvistanut, että CCAM oli antanut myönteisen lausunnon ehdotuksesta tehdä hankintasopimus kantajan kanssa. Candidi ei missään vaiheessa sanonut kantajalle, että tämän hyväksi olisi tehty päätös.

69 Parlamentti lisää, että jos kantaja näissä olosuhteissa katsoi aiheelliseksi ottaa vastattavakseen menoja ja toteuttaa peruuttamattomia investointeja, se selvästi toimi varomattomasti tavalla, jota ei voisi odottaa tavanomaisen harkitsevalta elinkeinonharjoittajalta. Tätä käsitystä tukee etenkin se, että direktiivin 92/50/ETY 12 artiklan 2 kohdan mukaan tarjouspyynnön kumoaminen on mahdollista, ja se, että yleisten ehtojen 4 artiklassa määrätään tällaisen kumoamismahdollisuuden lisäksi siitä, että tarjoajille ei siinä tapauksessa suoriteta mitään vahingonkorvausta. Parlamentti ei sitä paitsi lähettänyt mitään kirjallista vahvistusta 4.12.1995 käydyn puhelinkeskustelun jälkeen.

70 Parlamentti väittää myös, että vaikka Candidi olisi toiminut varomattomasti ja johtanut kantajan harhaan, mahdollinen väärinkäsitys korjaantui Embassyn edustajien käydessä Strasbourgissa 13.12.1995, jolloin heille ilmoitettiin, että CCAM:n lausunto oli vain neuvoa-antava ja että lopullinen päätösvalta kuului viranomaisille.

71 Parlamentti katsoo näin ollen, ettei sen enempää 4.12.1995 käytyyn puhelinkeskusteluun kuin 13.12.1995 tapahtuneeseen vierailuun voida katsoa liittyvän mitään sellaista virhettä, josta parlamentti olisi vastuussa ja jonka perusteella kantajalla olisi oikeus vahingonkorvaukseen. Tähän toteamukseen voidaan päätyä yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella (ks. yhdistetyt asiat 19/69, 20/69, 25/69 ja 30/69, Richez-Parise ym. v. komissio, tuomio 28.5.1970, Kok. 1970, s. 325, 36—41 kohta; asia 137/79, Kohll v. komissio, tuomio 11.7.1980, Kok. 1980, s. 2601, 12—15 kohta ja asia T-133/89, Burban v. parlamentti, tuomio 20.6.1990, Kok. 1990, s. II-245, 36 kohta, jonka yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut asiassa C-255/90 P, Burban v. parlamentti, 31.3.1992 antamallaan tuomiolla, Kok. 1990, s. I-2253, 10—12 kohta).

72 Toiseksi parlamentti väittää, että kantajan olisi pitänyt tietää, että sekä direktiivin 92/50/ETY että yleisten ehtojen mukaan, joita molempia sovellettiin kyseiseen sopimukseen, kaikki hankintasopimukset on tehtävä kirjallisesti. Jos kantaja päätteli Candidin ilmoituksista, että hankintasopimuksen tekemisestä oli jo päätetty tai että siitä päätettäisiin aivan pian tai että parlamentti oli jo tehnyt jonkin sellaisen päätöksen, jonka vuoksi kantajan oli perusteltua ottaa vastattavakseen sopimuksen

täyttämisen edellyttämiä menoja, kantaja oli itse toiminut varomattomasti, eikä parlamentti ollut tehnyt mitään virhettä (ks. asia C-330/88, Grifoni v. Euratom, tuomio 5.3.1991, Kok. 1991, s. I-1045 ja em. asia Burban v. parlamentti, tuomio 20.6.1990, 36 kohta).

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

73 Kantaja väittää itse asiassa, että parlamentti on aiheuttanut sille vahinkoa pitäessään yllä kantajan toiveita saada hankintasopimus ja rohkaistessaan sitä ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta se pystyisi suorittamaan palvelut tammikuun 1996 alusta. Tämän vuoksi on ratkaistava erityisesti, merkitseekö parlamentin toiminta riidanalaisessa tarjouspyyntömenettelyssä sellaista luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista, josta aiheutuu yhteisön vastuu.

74 Oikeuskäytännön mukaan oikeus vaatia luottamuksensuojaa kuuluu jokaiselle yksityiselle, joka on tilanteessa, jossa yhteisön hallinto on aiheuttanut yksityiselle perusteltuja odotuksia (ks. vastaavasti asia 265/85, Van den Bergh en Jurgens ja Lopik v. komissio, tuomio 11.3.1987, Kok. 1987, s. 1155, 44 kohta; asia C-152/88, Sofrimport v. komissio, tuomio 26.6.1990, Kok. 1990, s. I-2477, 26 kohta; asia T-489/93, Unifruit Hellas v. komissio, tuomio 15.12.1994, Kok. 1994, s. II-1201, 51 kohta; yhdistetyt asiat T-481/93 ja T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomio 13.12.1995, Kok. 1995, s. II-2941, 148 kohta ja asia T-336/94, Efisol v. komissio, tuomio 16.10.1996, Kok. 1996, s. II-1343, 31 kohta).

75 Tältä osin on ratkaistava, olisiko huolellinen toimija voinut välttyä tämän asian kantajalle aiheutuneelta riskiltä. On yleisesti muistutettava, että elinkeinonharjoittajien on kohdattava toiminnalleen ominaiset taloudelliset riskit, kun otetaan huomioon kunkin yksittäistapauksen olosuhteet (ks. mm. yhdistetyt asiat 83/76, 94/76, 4/77, 15/77 ja 40/77, HNL ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 25.5.1978, Kok. 1978, s. 1209, 7 kohta ja asia 267/82, Développement SA ja Clemessy v.

komissio, tuomio 24.6.1986, Kok. 1986, s. 1907, 33 kohta). Kun on kysymys tarjouskilpailumenettelystä, näihin riskeihin kuuluvat erityisesti tarjouksen laatimiseen liittyvät kustannukset. Siitä aiheutuneet kulut jäävät siis menettelyyn osallistuneen yrityksen vastattavaksi, koska oikeus osallistua tarjouskilpailuun ei merkitse varmuutta siitä, että hankintasopimus tehdään (ks. edellä 54 ja 55 kohta sekä julkisasiamies Mancinin em. asiassa Développement SA ja Clemessy v. komissio antama ratkaisuehdotus, Kok. 1986, s. 1908 ja s. 1912).

76 Jos hankintaviranomaisena oleva toimielin sitä vastoin ennen, kuin hankintasopimus on tehty tarjouskilpailun voittajan kanssa, rohkaisee tarjoajaa etukäteen toteuttamaan peruuttamattomia investointeja ja siten ylittämään kyseiselle toiminnalle ominaiset, tarjouksen tekemisestä aiheutuvat riskit, yhteisölle voi aiheutua sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu (ks. vastaavasti em. asia Sofrimport v. komissio, tuomion 28 ja 29 kohta).

77 Tässä tapauksessa on kiistatonta, että parlamentti, edustajanaan Candidi, oli päättänyt soittaa kantajalle 4.12.1995 ilmoittaakseen tälle, että CCAM oli antanut samana päivänä myönteisen lausunnon tulojen ja menojen hyväksyjän ehdotuksesta tehdä hankintasopimus kantajan kanssa. Candidin todistajanlausunnosta ilmenee, ettei tällainen aloite ollut tavanomaisen menettelyn mukainen, sillä siinä päinvastoin edellytetään, että parlamentin on viimeisteltävä sopimus, ennen kuin voittaneeseen yritykseen otetaan mitään yhteyttä. Tässä tapauksessa uuden yhtiön oli kuitenkin pystyttävä suorittamaan palvelut tammikuun 1996 alusta, joten oli kiireellisesti ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin palvelujen keskeytymisen välttämiseksi. Candidi on lisäksi vahvistanut, että silloin kun hän otti yhteyttä kantajaan, mikään ei osoittanut, että lopullinen päätös olisi kantajalle kielteinen.

78 Tämä versio tosiseikoista on lisäksi yhtäpitävä Lahoussen todistajanlausunnon kanssa. Lahousse on nimittäin vahvistanut, että hankintasopimuksen saaneen yrityksen piti pystyä suorittamaan palvelut 1.1.1996 lähtien. Kantajan, joka oli voittanut riidanalaisen tarjouskilpailun, oli tämän vuoksi valmistauduttava pystyäkseen täyttämään sopimuksen 1.1.1996 lähtien. Lahoussen mukaan puhemiehistö oli kui-

tenkin 11.12.1995 pidetyssä kokouksessa tuonut esiin kysymyksen kantajana olevan yhtiön johtajien rehellisyydestä, ja tästä ongelmasta keskusteltiin 13.12.1995 pidetyssä kokouksessa. Tämän johdosta suuri joukko autonkuljettajia toteutti laajan tiedotuskampanjan, joka koski kantajan kapasiteettia hoitaa kyseinen hankintasopimus. Tämän vuoksi menettely oli keskeytetty joulukuusta 1995 toukokuuhun 1996. Siksi hallintoyksikkö sai vasta toukokuussa 1996 viranomaisilta tarkkoja ohjeita siitä, miten riidanalaisen tarjouspyynnön kanssa oli meneteltävä.

79 Tästä seuraa, että vuoden 1995 joulukuun alussa sekä parlamentti että kantaja uskoivat, että kantaja täyttää hankintasopimuksen 1.1.1996 lähtien. Vaikka kantajaa ei nimenomaisesti kehotettukaan tekemään tarvittavia investointeja, jotta sillä olisi käytettävissään sellainen infrastruktuuri, että se voi hoitaa pyydetyn palvelun 1.1.1996 lähtien, asian olosuhteiden valossa on selvää, että näin tehdessään kantaja toimi järkevästi ja realistisesti täyttääkseen parlamentin mainitsemat vaatimukset. Ei nimittäin ole kiistetty sitä, että pystyäkseen toimittamaan kyseiset palvelut 1.1.1996 lähtien kantajan oli heti Candidin 4.12.1995 antaman tiedon jälkeen ryhdyttävä sopimuksen täyttämisen edellyttämiin toimenpiteisiin. Tätä olettamaa tukee lisäksi se, etteivät parlamentin virkamiehet reagoineet kantajan 12.12.1995 lähettämään kirjeeseen. Tässä kirjeessä viitattiin erityisesti tiettyihin investointeihin, joita kantaja oli toteuttanut sen kiireellistä toimintaa edellyttävän tilanteen vuoksi, jossa parlamentti oli (ks. edellä 7 kohta).

80 Parlamentti ei näissä olosuhteissa voi vedota oikeuskäytäntöön, jonka mukaan säännöksen tai määräyksen epätarkka tulkinta ei sellaisenaan ole virkavirhe (ks. em. yhdistetyt asiat Richez-Parise ym. v. komissio; em. asia Kohll v. komissio ja em. asia Burban v. parlamentti, tuomio 20.6.1990). Tätä oikeuskäytäntöä, joka koskee henkilöstösääntöjen mukaisista oikeuksistaan virheellistä tietoa saaneiden virkamiesten kanteita, ei voida soveltaa tämän asian olosuhteisiin. Henkilöstösääntöjen joidenkin säännösten tulkintaa koskevaa virheellistä tietoa ei nimittäin voida rinnastaa tilanteeseen, jossa parlamentti on saanut aiotun sopimuskumppaninsa siihen uskoon, että tämän kanssa tehdään hankintasopimus, ja on lisäksi rohkaissut tätä toteuttamaan peruuttamattomia investointeja.

81 Parlamentti ei myöskään voi väittää, että koska kantaja oli tehnyt tarjouksen tarjouskilpailumenettelyssä, sen olisi pitänyt olla valmiina kaikissa olosuhteissa, ja että kantajalla olisi näin ollen pitänyt olla käytettävissään sopimuksen täyttämisen edellyttämä infrastruktuuri. Tältä osin on hyväksyttävä ne väitteet, joita kantajan edustajat esittivät todistajien kuulemistilaisuudessa ja joiden mukaan kyseinen hankintasopimus, joka käsitti noin 40 autoa kuljettajineen, oli erittäin suuri, ja sillä oli huomattava merkitys kantajan toiminnassa. Parlamentin olisi pitänyt käsittää, ettei kantaja, joka on pyydettyjen palvelujen uusi toimittaja, voinut olla valmiina ilman huomattavia investointeja.

82 Toisin kuin parlamentti väittää, kantajan luottamusta sopimuksen tekemiseen ei sitä paitsi ollut horjutettu sen edustajien käydessä Strasbourgissa 13.12.1995. Tässä tapaamisessa käydyt keskustelut olivat nimittäin pääasiallisesti koskeneet kantajana olevan yhtiön johtajien rehellisyyttä koskevien tiettyjen huhujen ja lehtiartikkeleiden todenperäisyyttä eivätkä sitä, tehdäänkö hankintasopimus kantajan kanssa. Rehellisyyttä koskeva ongelma oli ilmeisesti ratkaistu jo tapaamispäivänä. Kantajan edustajan Heuzerin todistajanlausunnosta ilmenee, että Hautot'n ja Heuzerin ollessa paluumatkalla Strasbourgista, Candidi ilmoitti heille puhelimitse, että rehellisyyttä koskeva ongelma oli ratkaistu. Tämän tiedon, jota parlamentti ei ole kiistänyt, paikkansapitävyyden vahvistaa lisäksi Feidtin samana päivänä laatima sisäinen muistio (ks. edellä 9 kohta), jossa todetaan, että kantajana olevan yrityksen johtajien rehellisyyttä koskevat väitteet ovat täysin perusteettomia, ja pyydetään pääsihteerin suostumusta kantajan kanssa tehtävän sopimuksen allekirjoittamiseen mahdollisimman pian.

83 Asiakirja-aineistosta siis ilmenee, että parlamentti päätti vain muutama päivä 13.12.1995 pidetyn kokoukseen jälkeen, ettei hankintasopimusta tehdä kantajan kanssa 1.1.1996 lähtien vaan että hankintasopimus tehdään väliaikaisesti yhtiön A kanssa, jonka kanssa edellinenkin sopimus oli tehty.

84 Feidt nimittäin teki 19.12.1995 CCAM:lle ehdotuksen siitä, että yhtiön A kanssa tehtyä sopimusta jatkettaisiin kuukaudella. CCAM:n kokouksen pöytäkirjasta ilmenee (ks. edellä 10 kohta), että parlamentin sisäisiä päätöksiä, jotka mahdollistavat kantajan kanssa tehtävän sopimuksen allekirjoittamisen, ei ollut saatu valmiiksi ennen vuoden 1995 loppua ja että sopimus ajalle 1.1.—31.1.1996 tehdään yhtiön A kanssa (ja se tehtiin 5.1.1996). Tässä yhteydessä CCAM lisäksi kehotti tulojen ja menojen hyväksyjää ryhtymään kaikkiin toimenpiteisiin, jotta kantaja allekirjoittaisi sopimuksen mahdollisimman pian.

85 Hautot on tältä osin todistanut, että parlamentista ei otettu häneen yhteyttä eikä ilmoitettu, että hankintasopimus oli väliaikaisesti tehty toisen yhtiön kanssa ajalle 1.1.—31.1.1996, eikä parlamentti ole tätä kiistänyt. On käynyt ilmi, että Hautot oli omien toimenpiteidensä seurauksena saanut vähän ennen joulua selville, että parlamentti oli väliaikaisesti tehnyt sopimuksen yhtiön A kanssa. Tältä osin on todettava, että hankintayksikön on kaikissa tarjouspyyntömenettelyn vaiheissa noudatettava paitsi tarjoajien yhdenvertaisen kohtelun periaatetta myös avoimuuden periaatetta (ks. em. asia komissio v. Belgia, tuomion 54 kohta). Yhtiön, joka on tiiviisti mukana tarjouskilpailumenettelyssä ja jota on jopa pidetty tarjouskilpailun voittajana, on näin ollen viivytyksettä saatava tarkat tiedot koko menettelyn kulusta. Parlamentin olisi tämän vuoksi pitänyt ennen vuoden 1995 joulua ilmoittaa kantajalle tarkasti ne syyt, joiden vuoksi hankintasopimusta ei tehdä sen kanssa 1.1.1996 lähtien, siten kuin aikaisemmin oli suunniteltu.

86 Edellä olevasta seuraa, että parlamentti on yhtäältä saanut kantajalle aikaan perustellun luottamuksen rohkaistessaan tätä ottamaan riskin, joka ylittää tarjoajien tavanomaisen riskin tarjouskilpailumenettelyssä, ja toisaalta laiminlyönyt ilmoittaa kantajalle tarjouskilpailumenettelyn kulussa tapahtuneesta merkittävästä muutoksesta.

87 Tältä osin ei ole tarpeen selvittää, ovatko parlamentin virkamiehet toimineet anteeksiannettavalla tavalla. Koska parlamentti on hankintasopimuksen tekomenettelyssä hankintayksikkö, sen asenteen tarjoajia kohtaan on oltava johdonmukainen ja pysyvä. Se, että parlamentin eri hallintoelimet ja poliittiset elimet puuttuvat asiaan, ei oikeuta parlamenttia olemaan noudattamatta niitä velvollisuuksia, joita sillä on kantajaa kohtaan.

88 Tästä seuraa, että parlamentti on tehnyt virheen, joka aiheuttaa yhteisölle sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun.

Vahinko ja syy-yhteys

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

89 Kantaja katsoo, että sille on aiheutunut seuraavat vahingot:

a) menot ja maksut, joita kantaja on suorittanut sen vuoksi, että se oli varma hankintasopimuksen tekemisestä, ja jotka ovat vastauskirjelmän kanssa esitettyjen laskujen mukaan seuraavat:

— käytössä olevasta ja parlamentille 1.1.1996—31.3.1996 varatusta kalustosta eli yhteensä 36 autosta aiheutuneet kulut ja vakuutusmaksut: 3 272 545 BEF (sis. ALV);

— pysäköintikulut 1.1.—31.3.1996 36 autosta: 635 105 BEF (sis. ALV);

— 25 autoa koskevan sopimuksen irtisanomisesta aiheutuneet kulut: 1 146 980 BEF (sis. ALV);

— puhelinkulut (GSM): 424 480 BEF;

b) sopimuksen järjestämisestä aiheutuneet kulut, konsultointikulut ja muut kulut: 886 600 BEF, joka jakautuu seuraavasti:

— sopimuksen valmistelu, toteutettavuustutkimus ja laskelmien analysointi: 131 325 BEF;

— tietoja koskeva apu ja valmistelu, tarjous ja organisaatiokonsultointi: 181 500 BEF (sis. ALV);

— kalustoa, puhelinsopimusta ja pysäköintiä koskevat valmistelut ja neuvottelut: 124 963 BEF;

— matka- ja edustuskulut (arvio): 150 000 BEF;

— kustannukset sihteeripalveluista (arvio): 52 000 BEF;

— telefax-, puhelin-, hallinto-, kopiointi- ja painatuskulut (arvio): 100 000 BEF;

— työhönotto-, lääkärintarkastus- ja koulutuskulut (sopimusten laatiminen, kokoustilan vuokra) ja kuljettajien perehdyttämisestä aiheutuneet virkistystoiminnan kulut: 200 000 BEF;

— pelkästään tarjouksesta ja sitten parlamentin kanssa tehtävän sopimuksen aikaansaamisesta vuoden 1995 lokakuusta vuoden 1996 kesäkuuhun saakka huolehtineen Hautot'n palkkiot: 540 000 BEF;

c) saamatta jäänyt voitto, joka on arvioitu viideltä vuodelta, koska sopimus olisi tehty kolmeksi vuodeksi ja sitä olisi voitu kahdesti jatkaa kahdeksitoista kuukaudeksi: 10 000 000 BEF.

90 Kantaja väittää lisäksi, että parlamentin virheellinen toiminta aiheutti sille aineetonta vahinkoa. Kantaja selittää olleensa varma siitä, että hankintasopimus tehdään sen kanssa, ja sen vuoksi tehneensä sitoumuksia paitsi osakkeenomistajiinsa myös ulkopuolisiin nähden, koska se uskoi laajentumiseen ja liiketaloudelliseen menestykseen. Niistä erittäin epäselvistä olosuhteista, joissa hankintasopimuksen tekemisestä luovuttiin (kantajan maksukykyä, pääomapohjaa, sen tarjoamien palvelujen laatua ja sen osakkeenomistajien ja/tai johtajien luotettavuutta koskevat huhut), puhuttiin yleisesti Belgiassa ja erityisesti Brysselissä, joka on erittäin suljettu ja ankara yhteisö.

91 Kantaja katsoo, että aineettomaksi vahingoksi on arvioitava 5 000 000 BEF sillä varauksella, että määrä saattaa kasvaa tai vähetä.

92 Kantaja toteaa lisäksi, että jollei se olisi tavalla tai toisella ollut varma hankintasopimuksen tekemisestä, se ei olisi missään vaiheessa investoinut näitä määriä luvattujen palvelujen käynnistämiseen, joten oikeuskäytännön vaatima syy-yhteys tapahtuneeksi väitetyn virheen ja esiin tuotujen vahinkojen välillä on näytetty toteen. Niitä erityisen kielteisiä huhuja, joita kantajasta tietyllä hetkellä liikkui, ei olisi levitelty, eivätkä ne olisi vaikuttaneet sen enempää yrityskuvaan kuin liikkeen maineeseen, jos sopimus olisi lopulta täytetty ja/tai tehty tavanomaisesti.

93 Parlamentin mielestä kantaja pelkästään luettelee erilaisia vahinkotapahtumia esittämättä mitään todisteita, joilla voitaisiin näyttää toteen, että kantaja on todella kärsinyt nämä vahingot. Parlamentti lisää, ettei kantaja ole esittänyt näyttöä siitä, että sen esittämät laskut vastaavat kuluja, joita on aiheutunut parlamentin ja kantajan välisten oletettujen suhteiden yhteydessä.

94 Lisäksi parlamentti kiistää olevansa millään tavalla vastuussa kantajalle aiheutuneeksi väitetystä aineettomasta vahingosta. Kantaja ei yhtäältä ole esittänyt mitään todisteita sen toteen näyttämiseksi, että sen maineelle on aiheutunut vahinkoa, ja toisaalta kantajalla ei ole mitään todisteita siitä, että parlamentti olisi pannut liikkeelle ne huhut, joihin kantaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, tai että se olisi osallistunut näiden huhujen levittämiseen.

95 Lopuksi parlamentti väittää, ettei tapahtuneeksi väitetyn virheen ja esiin tuotujen vahinkojen välillä ole mitään syy-yhteyttä, koska kantaja oli 13.12.1995 Strasbourgissa pidetystä kokouksesta saakka tiennyt, että CCAM:n lausunto oli pelkästään neuvoa-antava ja että lopullinen päätösvalta sopimuksen tekemisestä kuului parlamentille. Parlamentti lisää, että menoja, joita kantajalle on aiheutunut hankintasopimuksen valmistelusta ja täyttämisestä, tai saamatta jäänyttä voittoa ei missään tapauksessa voida korvata, koska kantaja ei ole näyttänyt toteen, että ensimmäinen hankintasopimus oli todella päätetty tehdä sen kanssa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

96 Tässä tapauksessa on näytetty toteen, että parlamentin virhe on aiheuttanut yhteisölle sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun. Mitään sopimussuhteeseen perustuvaa vastuuta ei sitä vastoin ole syntynyt. Kantajalla ei näin ollen ole perusteita vaatia korvausta menetetystä voitosta, koska silloin annettaisiin vaikutus sopimukselle, jota ei missään vaiheessa ollut olemassa.

97 Seuraavaksi on todettava, että yleisten ehtojen 4 artiklan mukaan hankintaviranomaisella ei ole mitään korvausvelvollisuutta niitä tarjoajia kohtaan, joiden tarjouksia ei ole hyväksytty. Tästä seuraa, että tarjoajalle tarjouspyyntömenettelyyn osallistumisesta aiheutuneet kustannukset eivät pääsääntöisesti ole vahinkoa, joka voidaan hyvittää myöntämällä vahingonkorvausta (ks. asia T-13/96, TEAM v. komissio, tuomio 29.10.1998, Kok. 1998, s. II-4073, 71 kohta). Tässä tapauksessa kantaja ei ole esittänyt mitään sellaista näyttöä, jonka perusteella tästä periaatteesta voitaisiin poiketa. Kantajalla ei siis ole perusteita vaatia korvausta tarjouksen valmistelusta aiheutuneista menoista.

98 On siis enää määritettävä vahinko, joka liittyy investointeihin, joita kantaja toteutti sen vuoksi, että se sai 4.12.1995 tiedon siitä, että CCAM oli antanut kantajan kannalta myönteisen lausunnon.

99 Asiakirja-aineistosta ilmenee tältä osin, että kantaja on tämän tiedon saatuaan heti ryhtynyt sopimuksen täyttämisen edellyttämiin toimiin. Hautot on 5.12.1995 päivätyssä kirjeessä nimittäin todennut seuraavaa: "Otan vastuun kaikista työhönottoon liittyvistä asioista —— sekä kaikista työkokouksista [parlamentin kanssa]. —— tarvittava kaluston hankkiminen kuuluu [Heuzerille] ja hänen avustajilleen. —— pyydän kaikkia toimimaan niin, että 1.1.1996 alkaen toiminnassa olisi moitteeton organisaatio ——." Budget Rent a Carin 6.12.1995 päivätyssä kirjeessä todetaan seuraavaa: "—— nimenomaisen pyyntönne johdosta vahvistamme, että teemme virallisen tilauksen ja sen jälkeen hoidamme vuodelle 1996 pyydettyjen autojen rekisteröinnin. —— kaksinkertaisen työn välttämiseksi muistutamme vielä, että olemme juuri hankkimassa toimintanne hoitamisen edellyttämiä teleliikenneyhteyksiä (GSM)."

100 Lisäksi on todettava, että kantaja on 12.12.1995 lähettämässään kirjeessä ilmoittanut, mihin toimenpiteisiin se oli ryhtynyt pystyäkseen hoitamaan parlamentin mainitseman kiireellistä toimintaa edellyttävän tilanteen. Tässä kirjeessä kantaja näin ollen mainitsi tehneensä leasingsopimuksia autoista, hankkineensa GSM-liittymiä sekä ottaneensa palvelukseen autonkuljettajia ja järjestäneensä näiden sosiaali- ja terveysvakuutusasiat ja verotusta koskevat asiat (ks. edellä 7 kohta).

101 Tästä seuraa, että edellä mainituilla investoinneilla on välitön syy-yhteys 4.12.1995 käytyyn puhelinkeskusteluun.

102 Kantaja ei nämä investoinnit tehdessään myöskään toiminut varomattomasti. Edellä on ensinnäkin jo todettu, että kantajan luottamusta hankintasopimuksen tekemiseen ei ollut horjutettu Strasbourgissa 13.12.1995 pidetyssä kokouksessa (ks. edellä 82 kohta). Toiseksi on todettava, ettei parlamentti ole vedonnut mihinkään sellaiseen väitteeseen, jonka perusteella voitaisiin epäillä sen tosiseikkoja koskevan selvityksen todenmukaisuutta, jonka kantajan edustajat ovat valan velvoittamina antaneet ja jonka mukaan 12.12.1995 lähetetyssä kirjeessä mainitut investoinnit oli kaikki tehty joulukuussa 1995. Kolmanneksi on todettava, että parlamentin virkamiesten todistajanlausunnoista ilmenee, ettei kantajalle ollut lainkaan ilmoitettu olevan mahdollista, ettei hankintasopimusta loppujen lopuksi tehdäkään sen kanssa (ks. edellä 82—85 kohta).

103 On itsestään selvää, ettei kantajalla ollut syytä irtisanoa jo tehtyjä sopimuksia vuoden 1996 ensimmäisten kuukausien aikana, koska hankintasopimuksen tekemisestä sen kanssa ei ollut kieltäydytty selvästi. Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa 19.12.1995 pidetyn kokouksen pöytäkirjasta, jossa CCAM kylläkin antaa myönteisen lausunnon sopimuksen tekemisestä yhtiön A kanssa ajalle 1.1.—31.12.1996, mutta samalla kehottaa tulojen ja menojen hyväksyjää ryhtymään kaikkiin toimenpiteisiin, jotta kantajan kanssa tehtävä sopimus allekirjoitettaisiin mahdollisimman pian. Tämä osoittaa, että parlamentti itsekin tässä vaiheessa aikoi tehdä hankintasopimuksen kantajan kanssa.

104 Kun edellä oleva otetaan huomioon, korvattavissa olevan vahingon voidaan katsoa muodostuvan niistä vahingoista, jotka kantaja on tuonut esiin ja jotka on mainittu edellä 89 kohdan a alakohdassa "menot ja maksut, joita kantaja on suorittanut sen vuoksi, että se oli varma hankintasopimuksen tekemisestä", ja b alakohdassa mainituista "työhönotto-, lääkärintarkastus- ja koulutuskuluista —— ja kuljettajien perehdyttämisestä aiheutuneista kuluista" sekä "kalustoa, puhelinsopimusta ja pysäköintiä koskevista valmisteluista ja neuvotteluista" aiheutuneista kuluista.

105 Tältä osin on hylättävä parlamentin väite, jonka mukaan kantajan esittämät laskut eivät osoita, että menot olisivat aiheutuneet kantajan ja parlamentin välisten suhteiden yhteydessä. Asiakirja-aineistossa ei nimittäin ole mitään sellaista, joka osoittaisi vääräksi sen käsityksen, että laskut vastaavat toimenpiteitä, joihin kantaja oli

ryhtynyt pystyäkseen selviytymään siitä kiireellistä toimintaa edellyttävästä tilanteesta, jossa parlamentti oli, ja jotka kantaja oli jo maininnut 12.12.1995 lähettämässään kirjeessä.

106 Kantajan esittämistä asiakirjoista kuitenkin ilmenee, että kulut GSM-liittymistä (424 450 BEF) koskevat aikaa 19.1.1996—18.10.1996. Se, että puhelinlaskutus alkoi vasta 19.1.1996, johtui tarjouksesta, joka sisälsi vapautuksen maksuista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo olevan kohtuullista, että ainoastaan ajanjaksona 19.1.—31.3.1996 aiheutuneet kulut korvataan. Koska kantaja ei irtisanonut liittymäsopimusta maaliskuun 1996 lopussa, jolloin sen olisi pitänyt ymmärtää olevan erittäin todennäköistä, ettei hankintasopimusta tehdä sen kanssa, tämän jälkeen aiheutuneet kulut jäävät sen vastuulle. GSM-liittymistä aiheutuneiksi korvattaviksi kuluiksi, joihin sisältyy sopimuksen irtisanomisesta aiheutuva hypoteettinen kulu, voidaan siten arvioida 200 000 BEF.

107 Koska parlamentti ei ole kiistänyt kantajan vaatimien määrien oikeellisuutta, kantajalle aiheutunut vahinko on arvioitava sen ilmoittamien lukujen perusteella (ks. edellä 89 kohta). Kantajalle aiheutuneesta vahingosta suoritettava korvaus on siis yhteensä 5 579 593 BEF (sis. ALV). Yrityksen maksama arvonlisävero voidaan kuitenkin palauttaa, eikä se siis jää yrityksen vastattavaksi, joten arvonlisäveroa ei ole otettava huomioon vahingonkorvausta määritettäessä. Huomioon on siis otettava vaaditut määrät ilman arvonlisäveroa eli kantajan esittämien laskujen mukaan 1 875 000 BEF + 829 583 BEF autojen vuokrauksesta, 947 917 BEF sopimuksen irtisanomisesta, 524 880 BEF autojen paikoitustiloista ja 103 275 BEF autoja ja puhelimia koskevasta aineistosta. Tähän on lisättävä GSM-liittymistä aiheutuneet kulut, jotka on edellä arvioitu 200 000 BEF:ksi, ja autonkuljettajien työhönotosta aiheutuneet arvioidut kulut 200 000 BEF. Kantajalle aiheutuneen aineellisen vahingon määrä on siis 4 680 655 BEF.

108 Kun asian olosuhteet otetaan huomioon, kantajalle on korvattava myös aiheutunut aineeton vahinko. Kantaja ei tosin ole näyttänyt toteen sen enempää maineensa vahingoittumista kuin parlamentin vastuuta tällaisen vahingon aiheutumisesta. Asiakirja-aineistosta kuitenkin ilmenee, että vaikka kantaja oli joulukuusta 1995 lähtien ryhtynyt valmisteleviin toimenpiteisiin pystyäkseen selviytymään parlamentin virkamiesten mainitsemasta kiireellistä toimintaa edellyttävästä tilanteesta, se sai vasta 19.6.1996 tietää, että hankintasopimusta ei tehdä sen kanssa (ks. edellä 19 kohta). Koska parlamentti ei toimittanut kantajalle mitään tietoja tarjouskilpailumenettelyn jatkosta, vaikka kantaja oli useaan kertaan pyytänyt näitä tietoja, parlamentti aiheutti kantajalle epävarmuustilanteen ja pakotti sen ryhtymään tarpeettomiin ponnistuksiin pystyäkseen hoitamaan edellä mainitun kiireellisen tilanteen.

109 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo näin ollen kohtuulliseksi vahvistaa kantajalle aiheutuneen aineellisen ja aineettoman vahingon yhteismääräksi 5 000 000 BEF.

Oikeudenkäyntikulut

110 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska parlamentti on hävinnyt asian ja koska kantaja on vaatinut sitä korvaamaan oikeudenkäyntikulut, parlamentti on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(neljäs jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Euroopan parlamentti velvoitetaan maksamaan kantajalle 5 000 000 BEF.

2) Tälle määrälle on maksettava korkoa kahdeksan prosenttia vuodessa tämän tuomion antamispäivästä maksupäivään.

3) Parlamentti vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut.

Lindh Lenaerts Cooke

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä joulukuuta 1998.

H. Jung P. Lindh

kirjaaja neljännen jaoston puheenjohtaja